

– אם יש לך תמרים בכלי המיועד לתמרים, לבית סודנא דהייט –
רוץ לבית עושה השכר לעשות מהם שכר, שאם לא תמחר אתה
עלול לאכול התמרים, ותפסיד את כל התמרים ולא יהיה לך במה
לעשות שכר. מבארת הגמרא: ועד כה תמרים יש למחר לעשות
מהם שכר. אמר רבא, עד תלתא – שלש סאה. אבל אם יש לו יותר
משלש סאה, גם אם יאכל מהם עדיין ישאר לו מספיק תמרים
לעשות מהם שכר.
הגמרא מבארת את מעלת עשיית השכר: אמר רב פפא, אי לא
דרימאי שריבא – אם לא שהטלתי תאנים לעשות מהם שכר, לא
איצטרי – לא הייתי מתעשר. איבא דאמרי, לא רב פפא אמר זאת,
אלא אמר רב חסדא, אי לא דרימאי שריבא לא איצטרי. מבארת
הגמרא: מאי סודנא – מדוע עושה השכר נקרא סודנא, אמר רב
חסדא, משום שיש בו סוד נאה – עצה טובה לעשות שכר שהרי
יתעשר ממנו, וכן יש בו נמילות חסדים, שכיון שאין צריך לקון
גדול, יכול לתת ממנו לעניים ומהשאר יעשה שכר.
הגמרא מביאה הנהגות שאמר רב פפא: אמר רב פפא, כל אנה –
כל דבר שכותבים עליו שטר, כגון הלואה, עדיין נכתיב פני – צריך
לגבות, ויש טורח בדבר. וכן כל מכירה באשראי – בהקפה, ספק
אתי ספק לא אתי – ספק אם יבואו המעות או לא, ודאיתי – וגם
כשהם באים, מעות קעות נינהו, כגון שפורע לו דינר דינר, ואינם
נשמרים כמו סכום גדול.
הנהגות נוספות שאמר רבי יוחנן: שלשה דברים אמר רבי יוחנן
משום אנשי ירושלים, א. כשאחת יוצא למלחמה, אל תצא בראשונה
– אל תצא בגדוד החיל הראשון שיוצא, אלא תצא באחרונה –
בגדוד החיל האחרון שיוצא, כדי שאם תצטרך לנוס מהמלחמה,
אתה תהיה בראשונה לביתך. ב. ועשה שבתך כיום חול באכילה
מועסת, ואל תצטרך לפריות לצורך אכילה מרובה. ג. יהיו משתדלים
להתעסק יחד עם מי שהשעה משקת לו – שהשעה משמחת אותו
בהרווחת ממון רב, לפי שמולו הטוב ישפיע גם על המתעסק עמו.
הנהגות נוספות שאמר רבי יהושע בן לוי: (אמר רב) שלשה דברים
אמר רבי יהושע בן לוי משום אנשי ירושלים, א. אל תרבה בגנות –
אל תהיה רגיל לעשות דבריו במקום מגולה, משום מעשה שהיה
בבת שבע, שרחצה על הגג, ודוד ראה אותה, וגרם להרוג את
אוריה החיתי בעלה כדי לשאתה, כמבואר בבבאי (שמואל ב' פ"א). ב.
בתך תהיה תמחר להשיאה, ואם אין לך למי להשיאה, שתרי עבדיך
ותן לה אותה שישאנה. ג. יהיו נהיר באשדף מכתה הראשון, שסתם
חמות אוהבת את חתנה. מבארת הגמרא: מאי טעמא – איזה
קלקול יכול לבא מכך. רב חסדא אמר, משום ערוה – שמא יבואו
לידי זנות. רב כהנא אמר, משום קמון – שמבוכות עבורו את
ממונו. מסיקה הגמרא: הא וקא איתנהו – שתי החששות ישנם,
משום ערוה ומשום קמון.
הגמרא מבארת מי הם נוחלי עולם הבא: אמר רבי יוחנן, שלשה
הם מנוחלי העולם הבא, ואלו הן, א. תר דארי ישראל. ב. והמגדל
בניו לתלמוד תורה. ג. והמבדיל על תנין במוצאי שבתות. מבארת
הגמרא: מאי היא – מה הכוונה המבדיל על תנין שזוכה בכך לנחול
עולם הבא. מבארת הגמרא: דמונע שתיתו בסעודה ומשפיר את
היין הנשאר מקידושא לצורך אבדלתא.
הגמרא מביאה שלשה שהקב"ה מכריז בשבחם לשמדם
מהמזיקים: אמר רבי יוחנן, שלשה מכריז עליהן הקדוש ברוך הוא
בכל יום בשבחם, שיהיה המזיקים מלהזיקם, משום שאף
שהעבירה מזומנת לפניהם הם מתגברים עליה, א. על ריוק – פנוי
הדר בכרך – בעיר גדולה, ויש לו נסיונות לחטוא, ואינו חוטא. ב.
ועל עני המוצא אבידה ובידו לקחתה לעצמו, ואף על פי כן מתייר
את האבידה לבעליה. ג. ועל עשיר המעשר פירותיו בצינעה, אף
שיודע שיכבדוהו אם יעשר בפריהסיא.
הגמרא מביאה מעשה בענין זה: רב ספרא, רוקן הדר בכרך הנה,

נינהו – אלו מהשדים שעוברים במבואות שבילי הכרמים,
דלפעמים שמי סוסיא – סוסיהם משתמשים לישוב, ואתו דברי
להו – והשדים באים אחריהם להנהיגם חזרה לדרכם, אולם חוץ
מכך אינם נכנסים לישוב כלל.
הגמרא מביאה הנהגות שצוה רב לרב אסי: (ו) אמר ליה רב לרב
אסי שלש הנהגות, א. לא תרוך בפתא – אל תגור בעיר דלא צניח
בה סוסיא – שאין הסוס צונח שם, ולא נכח בה בלכא – ואין הכלב
נובח שם, והיינו בעיר שאין בה סוסים וכלבים, לפי שהם שומרים
על העיר מגנבים, שאפשר לדרוך אחרי הגנבים לתופסם. ב. ואל
תרוך דריש פתא אסיא – שראש העיר הוא רופא, משום
שהוא טרוד ברפואותיו ואינו פנוי לעסוק בצרכי העיר. ג. ולא
תנסיב תרתי – אל תישא שתי נשים, שלא יתייעצו ביניהם להרע
לך. ואי נסבת תרתי – ואם נשאת שתי נשים, נסיב תלת – תישא
אשה שלישית, שאם שנים מהן יתייעצו ביניהם להרע לך
השלישית תגלה לך.
הגמרא מביאה הנהגות שצוה רב לרב כהנא: אמר ליה רב לרב
כהנא, א. תפוך פניליתא – עדיף לעסוק בנבילה, ולא תפוך פנילי
– ולא לכוב ולחזור ממקח. ב. פשוט נבילתא בשוקא – עדיף
שתפשיט את עור הנבילה בשוק לעין כל, ופיקול אגרא – וטול
שכר ותתפרנס מכך, ולא תטול מהצדקה, ולא תימא כהנא אגרא –
ואל תאמר כהן אני, וכן נכרא רבא אגרא – אדם גדול אני, ופיקול כי
מלתא – ומאוס לי דבר זה. ג. פלקת לאגרא – כשתצא לדרך
אפילו למקום קרוב כעליה לגג, שירותך פתך – סעודתך תהיה
אתך, כלומר, קח מזונותיך אתך. ואף אם המזונות זולים דמאך קרי
בפתא בוזא – שמאה דלועים נמכרים בעיר בוזא אחד, מכל מקום
תותי בנפיק נינהו – יהיו מזונות תחת כנפות בגדיך בצאתך לדרך.
הגמרא מביאה הנהגות שצוה רב לחייא בנא: אמר ליה רב לחייא
בריה – בנא, א. לא תשתי סמא – אל תשתה סמים, ואפילו לרפואה
אם אפשר ברפואה אחרת, מפני שהאדם נמשך אחריהם ותצטרך
להוציא ממון הרבה. ב. ולא תשור ניגרא – אל תפסע פסיעה גסה,
מפני שהיא נוטלת ממאור עיניו של אדם. ג. ולא תעקר כמא – אל
תעקור שן משום חולי, שסופה להתרפאות, ואם יעקרה יפסידה
לגמרי. ד. ולא תקנא פחיוא – אם יתגלה לך נחש בחצרך, אל
תתגרה בו, שמא ירגיש שאתה חפץ להורגו ויקדים להכישך. ה.
וכן לא תקנא בארמא – אל תתגרה בבכרי, כמבואר בסמוך.
הגמרא מביאה ברייתא המבארת במי אין להתקנאות: תנו רבנן,
שלשה אין מתקנאין בהן, ואלו הן, נכרי קמון, ונחש קמון, ותלמיד
קמון. ומבארת הגמרא: מאי טעמא אין להתגרות בהם, משום
דמלכותיהו אחורי אודניהו קאי – שגדולתם עומדת מאחורי
אזניהם. כלומר, עתידים לגדול, וינקמו במי שהתגרה בהם
בקטנותם.
הגמרא מביאה הנהגות שלימד רב את אייבו בנא: אמר ליה רב
לאיבו בריה, פרחי כה בשמעטא – טרחתי ללמדך תלמוד, ולא
מסתייע מילתא שתצליח בלימודך, תא אנאך מילי דעלמא – בא
ואלמדך מענייני העולם. א. אדחלא אכרעיף ובינך ופני – כשעדיין
החול על רגליך, דהיינו מיד שאתה בא עם הסחורה שקנית מכור
אותה, כדי שתוכל מיד לקנות סחורה אחרת ולמוכרה. ב. כל מילי
זפין ותתירט – כל דבר שמכרת ואחר כך התייך, אתה יכול
להתחרט על שמיהרת למכור, פר מתכרא דופין ולא תתירט – חוץ
מיין שאף אם מכרת והתייך אל תתחרט, שאם היית משתנה
מלמכרו היה מחמיץ בידך. ג. כשאתה בא למכור סחורה, קודם
שרי בסיף – קבל המעות ותנם בתוך כיסך, ואחר כך פתח שקיך
לתת לקונה הסחורה, ואל תמכור בהקפה אף ליום אחד. ד. קנא
מארגא ולא פורא מארגא – עדיף להרויח קב מהארץ מלהרויח
כור (שהוא מאה שמונים קבין) מהגג, דהיינו עדיף להרויח ריוח
מועט במקום קרוב מריוח מרובה במקום רחוק. ה. תמרא כחלון

פסחיים דף קיג עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום שישי) קמה

מִצְוֵה לִשְׁנָאוֹ, שְׁנֵאֱמָר (משלי ח יג) 'יִרְאֵת ה' (שונאי) [שְׁנֵאוֹ] רַע וְגו' 60
וּפִי תִהְיֶה כְּפִי שְׁנֵאוֹתֵי. 61
הַגְמָרָא מְבֹאֵרֵת אִם מוֹתֵר לְתַלְמִיד לְסַפֵּר לְרַבּוֹ עַל אָדָם שֶׁעֶבֶר 62
עֲבִירָה: אָמַר רַב אֱחָא בְּרִיה דְּרַבָּא לְרַב אִשִּׁי, תַּלְמִיד שְׂרָאָה אָדָם 63
שֶׁעֶבֶר עֲבִירָה, מִהוּ לְמִימְרָא לִיה לְרִבִּיה – הָאֵם מוֹתֵר לְסַפֵּר זֹאת 64
לְרַבּוֹ וְשֶׁל הַמַּסְפָּר לְמִשְׁנֵיהּ – כְּדִי שֶׁרַבּוֹ יִשְׁנֵא אֶת הָעוֹבֵר עֲבִירָה. 65
אָמַר לִיה רַב אִשִּׁי לְרַב אַחָא, אִי יָדַע דְּמִימְרָא לְרִבִּיה כְּבִי תֵּרִי – אִם 66
יֹודַע שֶׁהוּא נֶאֱמָר לְרַבּוֹ כִּשְׁנֵי עֵדִים הַמְעִידִים בְּבֵית דִּין, לִימָא לִיה 67
– שִׁסְפֵּר לְרַבּוֹ, וְאִי לֹא יֹודַע שֶׁנֶּאֱמָר לְרַבּוֹ כִּשְׁנֵי עֵדִים, לֹא לִימָא 68
לִיה. 69
שְׁלֹשָׁה שְׁחִיחָא אֵינֶם חַיִּים: תֵּנוּ רַבְּנָן, שְׁלֹשָׁה מִינֵי אֲנָשִׁים יֵשׁ 70
בְּטַבְעָם דְּבַר הַמַּטְרִיד אוֹתָם בְּכָל שָׁעָה, וְתִיָּהֵן אֵינֶם חַיִּים, שְׁאִין 71
לְהֵם מְנוּחָה, וְאֵלּוּ הֵם, א. הַרְחֵקֵנִי יוֹתֵר מִדָּאִי. ב. וְתִרְחֹקֵנִי – 72
הַכַּעֲסָנִים יוֹתֵר מִדָּאִי. ג. וְאִנִּי תִדְעָה – הַמְקַפֵּיד יוֹתֵר מִדָּאִי בְּדַבֵּר 73
הַמָּאוֹס. וְאָמַר רַב יוֹסֵף, בּוֹלִיָּה – כָּל הַטַּבְעִים הָאֵמּוּרִים כֹּאן אֵיתְנָהוּ 74
בִּי – יִשְׁנֵם בִּי. 75
שְׁלֹשָׁה שְׁוֹנָאִים זֶה אֶת זֶה וְשְׁלֹשָׁה הָאוֹהֲבִים זֶה אֶת זֶה: תֵּנוּ רַבְּנָן, 76
שְׁלֹשָׁה שְׁוֹנָאִין זֶה אֶת זֶה, וְאֵלּוּ הֵן, הַכְּלָבִים, וְתַתְּנִיגוּלִין, וְתַתְּכִירִין – 77
פְּרִסִּים שֶׁהֵיוּ נִקְרָאִים כֵּךְ. וְיֵשׁ אוֹמְרִים, שְׁאֵף הַזּוֹנוֹת שְׁוֹנָאוֹת זֶה אֶת 78
זֶה. וְיֵשׁ אוֹמְרִים, שְׁאֵף תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁכְּבָבֵל שְׁוֹנָאִים זֶה אֶת זֶה, 79
שֶׁהֵיוּ מְקַשִּׁים זֶה לְזֶה בַּלְשׁוֹן עֹז וְחִמָּה. 80
תֵּנוּ רַבְּנָן, שְׁלֹשָׁה אוֹהֲבִין זֶה אֶת זֶה, וְאֵלּוּ הֵן, הַגֵּרִים וְעֶבְרִים, וְעוֹרְבִין. 81
אַרְבַּעָה שְׁאִין הִדְעָה סוֹבְלָתוֹ: אֲרַבְּעָה מִינֵי אֲנָשִׁים אֵין תִּדְעָה שֶׁל 82
הַבְּרִיּוֹת סוֹבְלָתָן, וְאֵלּוּ הֵן: א. דָּל –עֵנִי נָאָה, אֵף שְׁאִין לוֹ בְּמָה 83
לְהַתְּנָאוֹת. ב. וְעֶשֶׂר שִׁישׁ לוֹ מִמּוֹן רַב, וְאֵף עַל פִּי כֵן הוּא מְכַחֵשׁ 84
וְכוֹפֵר מִמּוֹן חֲבִירוֹ. ג. וְזָקֵן שְׁאִין תַּאוּוֹתָה בְּתַקְפָּה, וְאֵף עַל פִּי כֵן הוּא 85
מְנַאָּה. ד. וְיִפְרָנֵם הַתְּנַאָּה עַל הַצִּיּוּר וְנוֹהֵה בְּהֵם שֶׁרָרָה בְּתַנְּבָם, 86
שְׁאִינוֹ עוֹמֵד לְהֵם בִּשְׁעַת דַּחְקָם. וְיֵשׁ אוֹמְרִים, אֵף הַמְּגִרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ 87
פַּעַם רֵאשׁוֹנָה וְחֹזֵר וְנִשְׁאָה, וְגִירָשָׁה פַּעַם שְׁנִיָּה וּמְחִירָה פַּעַם 88
שְׁלִישִׁית, אֵין הִדְעָה סוֹבְלָתוֹ. מְבֹאֵרֵת הַגְמָרָא: וְתֵנָּה קְמָא שְׁלֹא 89
מִנָּה מַחְזִיר גִּירָשׁוֹ פַּעַמִּיָּם, מִשּׁוּם דִּימְנָא – לְפַעַמִּים מַחְזִירָה 90
מִשּׁוּם דְּתַתְּכִירָה שֶׁהַתְּחִיב בִּשְׁעַת הַגִּירָשׁוֹן הִיא מְרֻבָּה, וְאֵין לוֹ 91
מִהֵיכָן לִשְׁלֹם וּמַעֲדִין לְחִזְזִירָה. אִי נָמִי, בֹּאוּפֵן שִׁישׁ לוֹ בְּנִים 92
וְיִמְכְּרוּ, וְאֵינוֹ רֹצֵה לְהַפְּרֵד מֵהֶם, וְלִכֵּן לֹא מְצִי מְגִירֵשׁ לָהּ גִּירוּשִׁי 93
עוֹלָם, וְאֵף אִם כּוֹעֵס עֲלֵיהָ חֹזֵר בּוֹ לְאַחֵר זְמַן. 94
הַנְּהֻגוֹת רַעוּת שְׁצִיחָה כְּנַעַן אֶת בְּנֵי: הַמֶּשֶׁחַ דְּכָרִים צִוָּה בְּנַעַן אֶת 95
בְּנָיו מֵאַחֵר שֶׁנִּתְקַלְלוּ לְהִיּוֹת עֲבָדִים, כְּכָתוּב (בְּרַאשִׁית טו) 'וַיְהִי בְּנַעַן 96
עֶבֶד לְמוֹ, א. אֱהָבֵהוּ זֶה אֶת זֶה, כְּמִבּוּאָר לְעִיל שֶׁעֲבָדִים אוֹהֲבִים זֶה 97
אֶת זֶה. ב. וְאֱהָבֵהוּ אֶת הַזָּקֵל, כְּמִבּוּאָר בְּמִשְׁנָה (אֲבוֹת פ"ב מ"ז) 'מֵרַבָּה 98
עֲבָדִים מֵרַבָּה גּוֹל'. ג. וְאֱהָבֵהוּ אֶת הַזֶּהָרָה, כְּמִבּוּאָר בְּמִשְׁנָה (שם) 99
'מֵרַבָּה שְׁפָחוֹת מֵרַבָּה זְמַן'. ד. וְשִׁנְאוּ אֶת אֲדוֹנֵיכֶם, שֶׁלֵּכֵל אֶחָד 100
מִבְּנֵי יֵשׁ אֲדוֹן, לְפִי שֶׁקָּלָם נָח שֶׁהֵם יֵהִיו עֲבָדִים. ה. וְאֵל תִּדְבְּרוּ 101
אִמָּת, כְּכָתוּב (דְּוִשֵׁע י"ב ח) 'כְּנַעַן בִּידוֹ מֵאֲזֵנִי מִרְמָה'. 102
שֶׁשֶׁה דְּבָרִים שֶׁנֶּאֱמָרוּ בְּמִנְהַגוֹ שֶׁל סוֹס: שִׁשָּׁה דְּכָרִים נֶאֱמָרִים בְּסוֹס: 103
א. אוֹהֵב אֶת הַזּוֹנוֹת. ב. אוֹהֵב אֶת הַמְּלַחְמָה. ג. וְרוֹחוֹ נָפֹת. ד. וְמוֹאֵם 104
אֶת הַשִּׁנִּיָּה. ה. וְאוֹכֵל תְּרֵבָה ו. וְמוֹצִיא קִמְעָה. וְיֵשׁ אוֹמְרִים, אֵף 105
מְכַחֵשׁ הַסּוֹס לְהַרְוֹג אֶת פְּעֻלָּיו הָרוֹכֵב עֲלָיו בְּמִלְחָמָה. 106
שֶׁבַע אֲנָשִׁים הַמְּנֻדִים לְשִׁמְיָם: שְׁבַעָה מִינֵי אֲנָשִׁים מְנֻדִין לְשִׁמְיָם, 107
אֵלּוּ הֵן: א. יְהוּדִי שְׁאִין לוֹ אִשָּׁה, וְאֵינוֹ מִתְּעַסֵּק בְּפִרְיָה וְרִבִּיה. ב. 108
וְיִשִּׁישׁ לוֹ אִשָּׁה וְאֵין לוֹ בְּנִים מִחֲמַת פְּשִׁיעָתוֹ. ג. וְיֵשׁ לוֹ בְּנִים וְאֵין 109
מְגִדְּלוֹ לְתַלְמוּד תּוֹרָה. ד. וְיֵשׁ שְׁאִין לוֹ תַּפְּלִין בְּרֵאשִׁית וְתַפְּלִין בְּזִרְעוֹ, 110
כְּלוּמָר, שִׁישׁ לוֹ תַּפְּלִין וְאֵינוֹ מִנְחָם. ו. וְכֵן מִי שִׁישׁ לוֹ בָּגַד שֶׁל 111
אַרְבַּע כַּנְפוֹת, וְאֵינוֹ שֵׁם צִיצִית בְּכִנְיָו. ו. וְכֵן מִי שְׁאִין לוֹ מְזוּזָה 112
בְּפִתְחוֹ. ז. וְהַמְּזוּעַ מְנַעְלִים מְגִלְיוֹ וְמוֹרָאָה שֶׁהוּא נִשְׁכָּח מִטּוֹבוֹתָיו 113
שֶׁל ה'. וְיֵשׁ אוֹמְרִים, אֵף מִי שְׁאִין מִסֵּב בְּחִבְרוֹתָה שֶׁל מִצְוָה, כְּגוֹן 114
סְעוּדַת בְּרִית מִילָה, אוֹ סְעוּדַת כֶּהֱן שֶׁנִּשְׂאָ בַת כֶּהֱן. 115
הַגְמָרָא מְבִיאָה הַלְכוֹת בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסִי אִישׁ הוֹצֵל: אָמַר רַבָּה בַּר בַּר 116
חֲנָה אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר מִרְתָּא אָמַר רַב מִשּׁוּם ו-בִּשְׁמֵן רַבִּי יוֹסִי 117
אִישׁ הוֹצֵל שֶׁלֵּשׁ הַלְכוֹת: א. מִינִין שְׁאִין שׁוֹאֵלִין בְּכַלְדִּים – חוּמִים 118

וּמַעֲשָׂה הִיָּה דְתַנִּי תֵנָּה קְמִיָּה דְרַבָּא וְרַב סְפָרָא – שִׁשְׁנָה חֲכָם לְפָנֵי 1
רַבָּא וְרַב סְפָרָא אֶת הַבְּרִיּוּתָא שֶׁשְׁנִינוּ לְעִיל (ע"א) שֶׁשְׁלֹשָׁה הִקְבִּיהָ 2
מִכְרִיו עֲלֵיהֶם בִּשְׁבָחָן, וְאֶחָד מֵהֶם הוּא רוּחַ הַדֵּר בְּכֵרֵךְ וְאֵינוֹ 3
חוּטָא, וְצִהְבִּין ו-הִאִירוּן) פְּנִי דְרַב סְפָרָא מִשְׁמַחָה, אָמַר לוֹ רַבָּא, לֹא 4
גִּנְזֵן מֵר – אֵין כּוֹוֹנֵת הַבְּרִיּוּתָא עַל אָדָם כְּמוֹתָךְ, שֶׁאֵתָה יוֹשֵׁב כָּל 5
הַיּוֹם בְּבֵית הַמְּדֻרָשׁ, וְאֵינְךָ מִתְּהַלֵּךְ בַּעִיר, וּמִמִּילָא אֵין לָךְ פִּיתוּיִים, 6
אֱלָא כּוֹוֹנֵתָה לְכִנְיָן רַב חֲנִינָא וְרַב אוֹשְׁעִינָא, וְהָיוּ אוֹשְׁכֵי בְּאַרְעָא 7
דִּישְׁרָאֵל – שֶׁהֵיוּ סַנְדְּלָרִים בֶּאֱרֵץ יִשְׂרָאֵל, וְהָיוּ יְתֵבִי בְּשׁוּקָא דְּזוֹנוֹת 8
– וְהָיוּ יוֹשְׁבִים בְּשׁוּק שֶׁל זְוֹנוֹת, וְעֶבְדֵי הָהוּ מְסַמְנִי לְזוֹנוֹת – וְעוֹשִׂים 9
מִנְעִלִים לְזוֹנוֹת, וְעִיָּלִי לָהּ – וְהָיוּ הַזּוֹנוֹת נִכְנָסוֹת אֲלֵיהֶם, וְאֵינְהוּ 10
מְסַתְּבִיל בָּהּ – וְהַזּוֹנוֹת הִבִּיטוּ בָּהֶם, וְאֵינְהוּ לֹא מְדַלְעֵן עֵינֵיהֶו 11
לְאַסְתְּבִילָהּ בָּהּ – וְרַב חֲנִינָא וְרַב אוֹשְׁעִינָא לֹא הָיוּ מְגַבִּיחִים עֵינֵיהֶם 12
לְהִבִּיט בְּזוֹנוֹת. וּמוֹמְתֵיהֶו הָכִי – וְכִשְׁהָיוּ בְּנֵי אָדָם נִשְׁבַּעִים, כֵּךְ 13
הִיָּה לִשּׁוֹן שְׁבוּעָתָם, בְּתִיָּהֵן רַבְּנָן קְרִישִׁי דְּבְּאַרְעָא דִּישְׁרָאֵל – בַּחֲזִי 14
הַחֲכָמִים הַקְדוּשִׁים שְׁבֶאֱרֵץ יִשְׂרָאֵל, וְכוֹוֹנֵתָם עַל רַב חֲנִינָא וְרַב 15
אוֹשְׁעִינָא, וְכִינוּ אוֹתָם 'קְדוּשִׁים' מִשּׁוּם פְּרִישׁוֹתָם מִהַעֲרִירוֹת. 16
הַגְמָרָא מְבִיאָה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים שֶׁ: אוֹהֲבֵם וְשְׁלֹשָׁה שֶׁ: שְׁוֹנָאִים: 17
שְׁלֹשָׁה הַקְדוּשׁ בְּרִיךְ הוּא אוֹהֲבָן, א. מִי שְׁאִינוֹ כּוֹעֵס אֵף לְדַבֵּר מַצּוּה. 18
ב. וְיֵשׁ שְׁאִינוֹ מְשַׁתְּכֵר. ג. וְיֵשׁ שְׁאִינוֹ מְעַמִּיד עַל מְדוּתָיו – לְשַׁלֵּם רַעָה 19
לְמִי שֶׁצִּיעֵרָה. וְשְׁלֹשָׁה הַקְדוּשׁ בְּרִיךְ הוּא שְׁוֹנָן, א. הַמְּדַבֵּר דְּבַר אֶחָד 20
בְּפֶה וְדַבֵּר אֶחָד בְּלֵב, דִּהְיוּ שְׁאוּמֵר אַחֲרֵת מִמָּה שֶׁחוֹשֵׁב בְּלִבּוֹ. ב. 21
וְהַיּוֹדֵעַ עֲדוֹת (בַּחֲבִירוֹ) [לְטוֹבַת חֲבִירוֹ] וְאֵינוֹ מְעִיד לוֹ. ג. וְהַרְוָאָה 22
דְּבַר עֲרֻךְ – עֲבִירָה שֶׁל עֲרִירוֹת בְּחִבְרוֹ, וְמוֹעִיד בּוֹ יְחִידִי. 23
הַגְמָרָא מְבִיאָה מַעֲשָׂה בַּעֲנָן עַד יְחִידִי: בִּי הָא – כְּמוֹ שֶׁהִיָּה מַעֲשָׂה 24
אֲדָם שֶׁשָּׁמוּ מוֹכִיחַ קְמָא עֲבִירָה, וְתֵנָּה וְיֹגֵד לְחֻזְרָה וְאַסְתְּבִיד בִּיה 25
– וְבֹא אָדָם שֶׁשָּׁמוּ יֹגֵד לְבַדּוֹ וְהַעֲדֵי עֲלָיו קְמִיָּה ו-לְפָנֵי דְרַב סְפָרָא, 26
נְגִידָה – הַלָּקָה רַב פַּפָּא לְיֹגֵד. אָמַר לִיה יֹגֵד, וְכִי מִן הַיּוֹשֵׁר 27
שְׁמוֹכִיחַ קְמָא, וְאֵילוֹ וְיֹגֵד שְׁלֹא חֲטָא מִינְיָךְ – לוֹקָה. אָמַר לִיה רַב 28
פַּפָּא, אֵין – אֲכֹן, בְּדִין אַתָּה לוֹקָה, דְּבִתְכִי (דְּבִרִים טו) 'לֹא יָקוּם עַד 29
אֶחָד בְּאִשִּׁי', הִרִי שְׁאִין לַעַד אֶחָד נֶאֱמָנוֹת, וְאֵת לְחֻזְרָה וְאַסְתְּבִיד בִּיה 30
– וְאַתָּה הִדְעָה בּוֹ בְּדַבְּרָךְ, וּמֵאַחֵר וְאֵינְךָ נֶאֱמָן, אֵין לָךְ מַצּוּה לְהַעֲדִי, 31
וְכִיּוֹן שֶׁכֵּן שֵׁם רַע בְּעֻלְמָא קָא מְפַקֵּת בִּיה – הוֹצֵאתָ עֲלָיו שֵׁם רַע, 32
וְעִבְרַת בְּלֹא שֵׁם לֹא תִלָּךְ רַכִּיל בְּעַמְּיָךְ' (ויקרא יט טז), וְעַל כֵּךְ יֵשׁ לָךְ 33
לְלָקוֹת. 34
הַגְמָרָא מְבֹאֵרֵת אֶת דִּין הַרְוָאָה דְּבַר עֲבִירָה בַּחֲבִירוֹ: אָמַר רַבִּי 35
שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק אָמַר רַב, אֵף שֶׁהַרְוָאָה דְּבַר עֲרוּה בַּחֲבִירוֹ אִסּוּר 36
לְהַעֲדִי עֲלָיו יְחִידִי, מְכַל מְקוֹם מוֹתֵר לוֹ לִשְׁנֵאוֹתוֹ, שֶׁהָרִי הוּא יֹודַע 37
שֶׁהוּא רִשָּׁע, שְׁנֵאֱמָר בְּמַצּוֹת פְּרִיקָה (שְׁמוֹת כג ה) 'בִּי תִרְאָה חֲמוּר 38
שְׁנֵאֲךָ רֹבֵץ תַּחַת מִשְׁאֵן וְגו' עוֹב תַּעֲזוֹב עִמּוֹ'. כְּלוּמָר, הַתּוֹרָה מַצּוּה 39
עַל הַשְׁוֹנָא לְחִבְרוֹ לְפָרוֹק מִשָּׂא בִּהְמָתוֹ שֶׁרֹבֵצַת תַּחַת מִשָּׂאָה. וְיֵשׁ 40
לְבַר, מֵאִי שְׁוֹנָא – אֶת מִי הוּא שְׁוֹנָא שֶׁהַתּוֹרָה מַצּוּה לוֹ לְפָרוֹק 41
מִשָּׂאָה. אֱלִיָּמָא – אִם תֶּאֱמַר שֶׁהַכּוֹוֹנָה שֶׁהוּא שְׁוֹנָא נִכְרִי, וְהָא תֵּנָּה 42
בְּבִרְיָתָא, שְׁוֹנָא שְׁאֱמָרוּ שִׁישׁ חֵיב לְפָרוֹק מִשָּׂאָה, הַכּוֹוֹנָה לְשְׁוֹנָא 43
יִשְׂרָאֵל, וְלֹא שְׁוֹנָא נִכְרִי, שֶׁהָרִי אֵין כָּלל חֵיב לְפָרוֹק מִשָּׂאָה. אֱלָא 44
פְּשִׁיטָא שְׁכּוֹוֹנֵת הַתּוֹרָה לְשְׁוֹנָא יִשְׂרָאֵל. וְקִשְׁה, וְיֵשׁ שְׁרִיא לְמִסְנִיָּה – 45
וְכִי מוֹתֵר לְשְׁוֹנָא אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל, וְהִתְכַּחֵס (ויקרא יט יז) 'לֹא תִשְׁנֵא אֶת 46
אֶחָיד בְּלִבְּכֶךָ'. אֱלָא תֶאֱמַר שֶׁהַתּוֹרָה מְדַבֵּרֵת בֹּאוּפֵן דְּאֵיכָא סְחָדִי 47
דְּעֶבְרִי אִיסּוּרָא – שִׁישׁ שְׁנֵי עֵדִים הַמְעִידִים עֲלָיו שֶׁעֲשָׂה אִיסּוּר, 48
וְהַתּוֹרָה צִוִּיתָה לְפָרוֹק מִשָּׂאָה, עֲדִין קִשְׁה, מִדּוּעַ נֶאֱמַר 'חֲמוּר 49
שְׁוֹנָךְ' שֶׁמִּשְׁמַע שֶׁהוּא שְׁוֹנָא רַק שֶׁלָּךְ, הִרִי מֵאַחֵר שֶׁהַעֲדִירוֹ עֲלָיו 50
שְׁנֵי עֵדִים שֶׁעֶבֶר עֲבִירָה, כּוֹלִי אֱלָמָא נְמִי מִסְנִי פְּנִי לִיה – לְכוֹלֵם 51
יֵשׁ לְשְׁוֹנָא אוֹתוֹ, וְלֹא יָךְ הוּא שְׁבַל לְפָרוֹק עִמּוֹ, וְיֵשׁ שְׁוֹנָא הָא – מִה 52
שְׁוֹנָה זֶה הָבָא לְפָרוֹק שֶׁאִמְרָה עֲלָיו הַתּוֹרָה 'שְׁוֹנָךְ'. אֱלָא לֹא – 53
הָאֵם לֹא מוֹכְרָחִים לומר שֶׁמְדוּבַר בִּי הָא זְוֹנוֹא – בֹּאוּפֵן זֶה, 54
דְּהָבָא לְפָרוֹק חֲזִיָּא בִּיה אִיהוּ דְּבַר עֲרֻה – רָאָה בּוֹ דְּבַר עֲרוּה לְבַדּוֹ, 55
וּמִחֲמַת שֶׁהוּא עַד יְחִידִי אִסּוּר לוֹ לְהַעֲדִי בּוֹ, וְלִכֵּן אֵין כָּל הָעוֹלָם 56
שְׁוֹנָאִים אוֹתוֹ, וְרַק זֶה שֶׁרָאָה אוֹתוֹ שְׁוֹנָא, וְעַל שְׁוֹנָא זֶה אִמְרָה 57
הַתּוֹרָה שֶׁחִיב לְעוֹזֵר לוֹ לְפָרוֹק מִשָּׂאָה. וּמִכֵּךְ שֶׁהַתּוֹרָה קִרְאָה לוֹ 58
'שְׁוֹנָךְ', מוֹכָח שְׁמוֹתָה לוֹ לִשְׁנֵאוֹת. רַב נִתְּנָן בַּר יִצְחָק אָמַר, אֵף 59

המשך ביאור למס' פסחים ליום שישי עמ' ב

1 בכוכבים, שְׁנַאמֶר (דברים יח יג) 'תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹהֶיךָ', כלומר,
2 בטח בה' בכל הקורות הבאות עליך בלי לחקור אחר העתידות. ב.
3 וּמִנִּיין שֶׁהֵיזָדַע בַּחֲבִירוֹ שֶׁהוּא גָדוֹל מִמֶּנּוּ אִפִּילוֹ בְּדָבָר אֶחָד שְׁחִיב
4 לְנֶהוֹג בּוֹ כְּבוֹד, ואף אם לא למד ממנו כלום, שְׁנַאמֶר בדניאל (ו ד)
5 שהיה משרי המלך דריוש, ואמר המלך, 'כָּל קָבֵל דֵּי רוּחַ יִתִּירָא בֵּיה
6 – כִּיּוֹן שֶׁהִיתָה לוֹ [לדניאל] רוּחַ וּחְכָמָה יִתִּירָה, [לכן] וּמִלְכָּא עֲשִׂית
7 לְהַקְמוּתִיהָ עַל כָּל מַלְכוּתָא' – המלך היה חושב בליבו למנותו
8 למושל על כל המלכות], וזהו הכבוד שרצה לנהוג בו. ג. וְהֵיזְשָׁבֶת
9 עַל דָּם טָהוֹר – אשה שכלו ימי טוהר שלה, דהיינו ליל יום ארבעים
10 ואחד אחר לידת זכר, או ליל יום שמונים ואחד אחר לידת נקבה,
11 אֲסוּרָה לְשִׁמּוּשׁ. והטעם, כיון שהיתה רגילה עד עתה לשמש עם
12 ראייתה, יש חשש שגם עתה לא תפרוש אף אם תראה, לכן אסרו

13 לה לשמש אף בלי ראייה. מבררת הגמרא: עַד כְּפָה – עד מתי
14 אסורה לשמש. מבארת הגמרא: אָמַר רַב, עוֹנָה אַחַת, דִּהְיִינוּ כָל
15 אותו הלילה.
16 הגמרא מביאה שלרבי יוסי איש הוצל היו שמות נוספים: תָּנָא –
17 שנינו בברייתא, הוּא שֶׁנִּקְרָא כֵּאן יוֹסֵף אִישׁ הוֹצֵל שֶׁאֵמַר אֵת
18 שלשת ההלכות האמורות, הוּא הֶנֶקְרָא בִּמְקוֹמוֹת אַחֲרִים יוֹסֵף
19 הַכְּבִלִי, וכן הוּא נִקְרָא אִיסִי בֶּן גּוֹר אֲרִיָּה, וכן הוּא נִקְרָא אִיסִי בֶּן
20 יְהוּדָה, וכן הוּא נִקְרָא אִיסִי בֶּן גַּמְלִיאֵל, וכן הוּא נִקְרָא אִיסִי בֶּן
21 מַהֲלֵלֵאֵל. וְכֵּן שְׁמוֹ, אִיסִי בֶּן עֲקֵבְיָה שְׁמוֹ. וכן מצינו חכם אחר עם
22 הרבה שמות, הוּא הֶנֶקְרָא רַבִּי יִצְחָק בֶּן טַבְלָא, הוּא נִקְרָא גַם רַבִּי
23 יִצְחָק בֶּן חֲקֵלָא, וכן הוּא נִקְרָא רַבִּי יִצְחָק בֶּן אֶלְעָא.
24 אגב כך מביאה הגמרא דבר נוסף: הוּא